

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 6.

Lýsingaprisur fyri pettitreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 11. februar 1930.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bilagt á posthúsum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11-5. Telf. 114.

LOKIN er brátt vetrarins
megnartíð, bert seinasti
ráttur hansara er eftir — og so
hava vit vár.

Aftaná ein myrkan og drúgván
vetur kenst sæla av hvørjum
sólarglotta, ein er varugur við,
og virkiseggjandi hvør dagur við
dýrðarveði, ið kann halda sær
frá sólaris til sólsetur. Tað er,
sum vónir av nýggjum byrtast
aftur í barmi menniskjans, tá ið
hin beiskasta, kaldasta og myrk-
asta tíðin á árinum missur megi
sína og má dvína fyri sólini, ið
vinnur vald, víkja fyri várinum,
ið kveikja skal lív í aftur har,
sum heystið boygdi niður og
veturin kroysti og kleimdi —
og køvdi.

Hesin veturin hevur, fyri
heimafiskiskapin, ikki verið av-
bera góður; tí tað hevur so
sjáldan verið sjóveður, so eingin
kann til vissu siga, hvussu stutt
hevur verið við fiski á grunnu-
num, tað hevur til tess viðráð
ovlítið. Og at svangligt er at
hava hjallin í sjónum, hava
mong sannað. Ikki bert fiskarar
og heimini hava kent hetta,
men alt landið.

Við heimafiskiskapinum gerast
nú ljósari vónir. Motorbátar,
stórir og smærri, mannaðir við
dugandi sjómönnum, stevna nú
út aftur á grunnarnar, har torra-
fiskurin stendur. Av veiðuferð
leggja bátar við bryggjuna á
kvöldið við farmi, vøkrum farmi
av stórum torrafiski. Fiskurin
skal til, fyri at livast skal í
Føroyum, fiskurin, meiri enn
øll onnur vora, ber land okkara
peningaliga.

Stórar hava veiður verið, ið
komnar eru uppá land í torra-
tíð. Stórt hevur peningavirið
verið, ið fingist hevur fyri hann
— hóast ágóðin kann hava fallið
heldur ymist. Tí, í fiskasølu her
á landi er tað jú soleiðis, at
hann, ið keypir, ræður fyri
prísinum. Óðrvisið er, tá keyp-
ast skulu vanligar krabbavorur,
tá er tað ikki keyparin, ið ræður
fyri prísinum, men hann, ið
selur, sum eigur alla avgerð.

Fiskaprisir hava verið ymskir,
tá heldur lágr, tí grundarlagið
hevur verið saltfiskurin — klipp-
fiskurin. Men sum meiri verður
lagdur dentur á ferskfiskasølu,
verður príssetlan eisini lögð eftir
øðrum grundarlagi. Heimafiski-
skapinum til bata er tað tí, at
«svirkir» er byrjað starv sítt, og
hevur ásett hægri prísir enn
vanliga hava fingist fyri ferskan
fisk.

Gevið gætur allir fiskimenn!

Tann kontrakt, sum 70% av øllum organi-
seraðum fiskimonnum hava samtykt at galda
fyri 1930, er send til mýnstringarskrivstovur-
nar og liggur har til nýtslu, tá menn skulu
mynstra uppá.

Stjórn Føroya Fiskimannafelags.

Tað gongur tí mót ljósari
tíðum, í hesum føri eisini. Men
skipafiskarið — aðalfiskarið —
hvussu verður við tí?

Vit skrivaðu einaferð, at útliit
var fyri verkfalli. Eingin vildi

trúgva hesum. Men lýsingarnar
í øllum føroyskum bløðum frá
»Føroya Fiskimannafelag« og
»Færøernes Rederiforening« í
hesum døgum, hvat siga tør?
Verkfall!

Den islandske Seddelbanks Sammenbrud.

Omfattende Statsgarantier nødvendige
for at redde Banken.

Mandag Aften 3 ds. kom Med-
delelsen om, at Islands Bank
var i Vanskeligheder og havde
lukket foreløbig. Da netop denne
Bank har financieret Islands
Erhvervsliv, vil dens Sammen-
brud utvivlsomt blive af kata-
strofal Art for hele det islandske
Samfund. Men man nærede dog
Forhaabninger om, at Luknin-
gen kun vilde blive foreløbig.

Krack'ets Aarsag.
Store Deflations-Tab.

Banken har gennem de senere
Aar kæmpet med store Vanske-
ligheder, og Deflationen i 1927
tog stærkt paa dens Kræfter. Da
der ogsaa paa denne Tid her-
skede lave Fiskepriser, led Ban-
ken ogsaa derigennem Tab paa
Kunder. Den mistede en Del af
sine Indskudsmidler, og i den
senere Tid har der været ny
Uro, da det er blevet paastaet,
at der var nye store Tab. Fra
Bankens Side hævdedes det dog,
at det drejede sig om gamle
Tab, som man allerede havde
regnet med. Banken har i de
senere Aar haft en Fortjeneste
paa over 1/2 Mill. Kr., som imid-
lertid altsammen er blevet an-
vendt til Afskrivninger. Aktierne,
der noteredes paa Københavns
Børs, har i de senere Aar ligget
omkring en Kurs af 30, men
har svinget en Del. I den aller-
sidste Tid har der igen været
Kursfald, og Lørdag 1. Februar
var Kursen nede i 24—25.
Fondsbørsens Bestyrelse har nu
vedtaget at suspendere Noterin-
gen indtil videre.

Staten har 4 Mill. Kr. tilgode.

Privatbanken har gennem
mange Aar været Islands Banks
Forbindelse i København, men
efter hvad Bankens Ledelse op-
lyser, har man fuld Dækning
for Tilgodehavendet gennem
Panter. Endvidere har den

danske Stat et Mellemværende
med Islands Bank. Beløbet stam-
mer vistnok fra Postanvisnin-
gernes Tid og androg i 1924
5,131,000 Kr., og i Aarene indtil
1926 fandt der Afbetalinger Sted,
saa Beløbet var bragt ned til
4 1/2 Mill. Kr. I 1928—29 havde
Islands Bank sine Deflations-
vanskeligheder, og Banken fik
da Hensendelse om Afbetalingerne.
Fra 1. April 1929 udgjorde den
danske Stats Tilgodehavende
4 1/2 Mill. Kr., og i indværende
Finansaar menes det, at Tilgode-
havendet yderligere vil være
bragt ned med 1/4 Mill. Kr., saa
den danske Stats Interess i
Islands Bank maa formodentlig
ligge omkring 4 Mill. Kr.

Omfattende Statsgarantier kræves.

Direktionen for Islands Bank
har henvendt sig til Regeringen
med Anmodning om en Garanti
for et nyt Laan paa 1 1/2 Mill. Kr.,
samt for Indskud paa Sparekasse-
bog og Kontokurant. Hvis denne
Garanti udebliver, maa Banken
standse sine Udbetalinger. Paa
Alttingsmødet, der varede en hel
Nat, blev Sagen indgaaende drøf-
tet, men en saadan Garanti kan
ikke gives, undtagen ved en Lov,
der har været til tre Behandlinger
i hver Afdeling.

Statsgaranti for Pengesedlerne?

Formanden for Islands Bank,
Premiermin. Trygve Thorhals-
son, udtaler overfor Ritzaus
Bureaues Korrespondent:

— Der fores fremdeles For-
handlinger mellem Alttinget, Re-
geringen og Islands Banks
Bestyrelse angaaende Bankens
fremtidige Skæbne. Bankraadet
besluttede at holde Banken luk-
ket, medens Forhandlingerne
staar paa, men der er endnu
ikke truffet Beslutning om Ban-
kens absolute Lukning. Ministe-
ren udtaler endvidere, at det
maa betragtes som sikkert, at
Staten vil garantere for Bankens
i Omlebe værende Sedler.

Redere og Skibsførere

gøres opmærksomme paa, at der ved Paamonstring af Fiskere til
kommende Sæson maa benyttes den af Rederiforeningen vedtagne
Kontrakt, dog saaledes, at den for i Fjor geldende Kontrakt
ogsaa kan benyttes.

Rederiforeningen.

Utsølan í Keypmannahavn.

Eg kunngeríð, at eg 1. februar h. á. havi opnað solubúð fyri
føroyskum heimaýrki í Keypmannahavn Bredgade 68, Havehuset
B, St. th. Tey, ið ynskja vorur seldar, biðjast senda sum skjótast.
Avrokning so skjótt sum selt.

Rigmor Lützen.

Krevja fiskimenninir ovmikið?

Leiðin til betur handilsviðurskiftir.

»Her kommer fra Dybet den
mørke Armé
og fordrer af Verden et Svar;
— Vi over en Kamp«
(Jeppe Aakjær).

Ofta hevur danska skaldið
Jeppe Aakjær í sínum yrkingum,
við rámandi orðum, gjørt seg til
talsmann minnamanna. Um so
er, at hann ongantíð hevur kvoði
um stríð Føroya fiskimanna, so
hóska hesi orð hansara sera væl
til tey krøv, Føroya fiskimenn í
hesum døgum gera galdandi.
Nú, tá teir krevja teirra rætt,
rættin til at liva sum arbeiðandi
menniskjur, rættin til arbeiðs-
virði, um ikki fullt. Teir menn,
ið eru livsegrin í tí økonomiska
lívinum í Føroyum, krevja at
fáa meira virði fyri teirra strev.
Hegar til hevur tað verið so, at
fiskimenn, aðalstuðulin í Føro-
yðum, fáa minsta virði fyri
teirra árbeid. Tað kann væl ikki
broystast nógv, so sum núver-
andi samfundsskipanin er, men
nakað.

Eg kundi tí hugsað mær, at
hin allmennu áskoðanin má vera
á síðu fiskimannsins; annars
dugi eg ikki at finna høpi í
øllum mósnum um fostur-
landsalskin o. s. fr. Føroya land,
tað er Føroya fiskimenn, eftir-
sum teir eru fjøldin.

Tað er gamalt at tæta fyri
triðing; men tíðirnar broystast í
hvørjum. Tær tíðir, ið fyrr vóru,
eru ikki meira og koma aldri
aftur, so tað er ikki annað enn
rímuligt, at vit Føroya fiskimenn
krevja tíðarhóskandi løn fyri
okkara arbeið.

Nú kundi onkur hildið, at
fiskimenninir krevja gull og
grønar skógir — men so er ikki.
Bert ein hæðkan frá 33 1/3% til
36% ella o. u. 60 kr. pr. mann
fyri eitt heilt ár, ella rættari 7
mánaðir, t. v. s. ein lønhæðkan
svarandi til o. u. 7 — sjeý —
krónur um mánaðin. Neyvan
høvdu reiðarar í øðrum londum

prutta um 60 kr. meir ella
minni pr. mann um árið — tá
tað var sjálvur aðalstuðulin í tí
økonomiska vinnulívinum í
landinum, sum kravdi.

Tað er væl øllum kunnugt, hvat
stórkapitalisturin Henry Ford
einaferð segði, tá hann av blað-
monnum var biðin um at úttala
seg um, hvat ið hann helt vera
ársókin til, at tað vóru so ring
handilsviðurskiftir í Europa. Mr.
Ford segði tá, at arbeiðararnir
fingu alt ovlítla løn, minni løn
fordi við sær minni keypievni,
harav ringari handilsviðurskiftir.

Hesi vóru orðini; men, vísa
ikki orð henda tiltikna manns,
at Føroyar sum handilsland
innanoyggja er í ringum skili
og harav ringum handilsviður-
skiftum ultanlands? Ja óivað
hevði tað verið betur at granska
okkara syndarligu handilsviður-
skiftir út frá nevndu grund-
áskoðan, og vil tann fyrsti
spurningurin, ið fram kemur,
vera hesin: um nú hesi 2 2/3%
fiskimenninir krevja, hava so
ómetuliga nógv at týða, fyri at
reiðarar kunnu greiða skipa-
útreiðslurnar?

Vitugu her minnst til, at
talan er um procentir og ikki
fasta hyru — sum kann taka
einum reiðara nógv, um skipið
fiskar lítið — meðan útreiðslur
við procentir eru skiftandi, eftir-
sum skipið fiskar til. Gevur
skipið undirskot, tekur tað sjálv-
andi meinari at lata pening út,
men tað er væl ikki ætlanin hjá
reiðarunum at lata fiskimenn-
inar fiska fyri einki? Sjálvandi
má tað gangast út frá, at so er
ikki, og tá hvi? Tað skuldi ikki
verið solu- ella keypslufikindir
í Føroyum. Men hettar prógar
bert, at orð Henry Fords eru
sonn. Fiskimenninir fáa bert
ovlítið, tí eru okkara handils-
viðurskiftir so út av lagi ring,
tí fylgan av lítilli løn er minni
keypievni og minni umsetning.
Hettar kann eingin reiðari í
Føroyum nokta, og harav má
fylgan av meiri arbeiðsløn til
fiskimannin vera tann, at keypi-
evni veksur + meira umsetning
= betur handilsviðurskiftir.